

SỰ ĐÁNH PHÁ KHỐC LIỆT CỦA KHÔNG QUÂN HOA KỲ TRONG 12 NGÀY ĐÊM NĂM 1972 TẠI HÀ NỘI QUA CÁC BẢN TIN, BÀI VIẾT LƯU GIỮ TẠI THÔNG TẤN XÃ VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ THANH HƯƠNG*

Thông tấn xã Việt Nam (TTXVN) là cơ quan thuộc Chính phủ, thực hiện chức năng thông tấn nhà nước trong việc đăng, phát thông tin, văn kiện chính thức của Đảng và Nhà nước; cung cấp thông tin phục vụ yêu cầu lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước; thu thập, phổ biến thông tin bằng các loại hình báo chí và truyền thông đa phương tiện, phục vụ các cơ quan thông tin đại chúng, công chúng và các đối tượng khác trong và ngoài nước.

Quá trình hình thành và phát triển của TTXVN luôn đồng hành với sự nghiệp cách mạng, giải phóng dân tộc và dựng xây đất nước của Nhân dân ta. Trong công cuộc kháng chiến cứu quốc, đội ngũ đông đảo những người làm báo nói chung và phóng viên của TTXVN đã thực sự là những nhà báo - chiến sĩ, họ đã quên mình vì những tư liệu, thước phim, ghi lại những sự kiện lịch sử một cách chân thực và sống động. Trong số các tư liệu lưu giữ tại đây có rất nhiều hồ sơ phản ánh về tội ác của đế quốc Mỹ trong chiến tranh miền Bắc giai đoạn 1966 - 1972 về đánh phá trường học, bệnh viện, nhà thờ, đền chùa, tội ác đối với phụ nữ, trẻ em, người già... Đối với trận chiến lịch sử 12 ngày đêm năm 1972 tại Hà Nội được ví như trận “Điện Biên Phủ trên không” đã được phóng viên của Việt Nam Thông tấn xã lúc bấy giờ đưa tin qua các bản tin, bài viết.

Nhân Kỷ niệm 50 năm Chiến thắng “Hà Nội - Điện Biên Phủ trên không”, tác giả giới thiệu một số thông tin sự kiện đăng tải trên các ấn phẩm của Báo Nhân dân, Báo Lao động, Báo Hà Nội mới, TTXVN... Hiện các ấn phẩm đang được lưu giữ tại cơ quan TTXVN.

1. Tóm tắt cuộc tập kích B52 của Mỹ vào Hà Nội trong 12 ngày đêm (từ ngày 18/12 - 29/12/1972)

Trong cuộc tập kích chiến lược không quân này, Mỹ đã huy động trên 1.000 chiếc máy bay, trong đó có trên 500 máy bay chiến thuật. Chúng đã tập trung đánh phá 353 điểm thuộc nội thành và ngoại thành Hà Nội. Tổng số bom ném xuống Hà Nội trên 4 vạn tấn, tương đương với 2 quả bom nguyên tử ném xuống thành phố Hi-ro-si-ma (Nhật Bản) trong chiến tranh thế giới thứ II. Trận ném bom bắt đầu từ ngày 18/12/1972.

“... 08 giờ tối ngày 18/12/1972 loạt bom B52 đầu tiên ném xuống xã Uy Nỗ, huyện Đông Anh, Hà Nội, vệt bom dài hơn một cây số kéo dài từ xóm Đản Dị tới cuối xóm Đản Mỗ...”¹.

Cùng vào thời điểm trên, Mỹ cũng đã ồ ạt ném bom ở nhiều vùng dân cư khác thuộc ngoại thành Hà Nội: “... lúc 20 giờ 08 phút hàng chục quả bom Mỹ rải thảm xuống hai

* TS, Học viện Hành chính Quốc gia

thôn Quán Tĩnh và Tĩnh Quang của xã Giang Biên...”². Được khoảng hơn 2 giờ đồng hồ khu vực Hà Nội ngót tiếng bom đạn, Nhân Dân nháo nhác tìm người thân, tiếng kêu la thảm thiết “... đến 23 giờ 35 phút cùng ngày, máy bay B52 lại ném bom rải thảm vùng đông dân ở hai huyện Gia Lâm và Đông Anh...”³; “... 24 giờ 07 phút giặc Mỹ lại tiếp tục ném bom và bắn phá nhiều khu vực đông dân ở xã Dương Hà, Thượng Thanh thuộc thị trấn Yên Viên và Gia Lâm...”⁴.

Những đợt bom Mỹ rải thảm đã làm chết và bị thương nhiều người, các cán bộ chủ chốt và đội xung kích đã nhanh chóng giúp đỡ bà con trong việc cứu nạn và chuẩn bị mai táng những người thân vừa bị giặc Mỹ giết hại thì ngay lúc đó “... lại một vệt bom B52 ném xuống kéo dài từ thôn Thượng lên đến ấp Tó vào lúc 0 giờ 30 phút ngày 19/12... - 04 giờ 15 phút sáng ngày 19/12 máy bay B52 Mỹ lại ném một vệt bom từ Đán Mỗ đến xóm cuối xã...”⁵.

Cùng thời gian trên Mỹ ném bom đồng thời xuống nhiều huyện và xã khác nhau thuộc ngoại thành Hà Nội “... lúc 4 giờ 20 phút sáng ngày 19/12 giặc Mỹ lại cho máy bay ném rải thảm tiếp ở huyện Từ Liêm, thị trấn Gia Lâm, thôn Thượng Cát, Gia Thụy... đặc biệt là khu vực khối 5 và khối 7...”⁶.

Trong thời điểm này, ngày và đêm Mỹ liên tục cho B52 thả bom xuống rất nhiều nơi, giết hại nhiều người và làm tổn thất số lượng lớn cơ sở vật chất. Những ngày tiếp theo “... lúc 5 giờ 15 phút sáng ngày 21/12 máy bay B52 của Mỹ ném bom rải thảm khu lao động An Dương làm nhiều người chết và bị thương...”⁷, đây là khu lao động nằm ở khu phố Ba Đình lịch sử xây dựng trên bãi cát bồi sông Hồng sát chân đê Yên Phụ.

Tiếp tục những ngày sau... “3 giờ 45 phút ngày 22/12 tại khu vực Bệnh viện Bạch Mai, giặc Mỹ đã trút xuống đây hàng trăm quả bom B52...”⁸.

“... hồi 22 giờ 30 phút ngày 26/12, máy bay B52 đã thả bom hủy diệt khu phố cổ Khâm Thiên...”⁹. Tiếp theo “... trưa ngày 27/12

nhiều tốp máy bay phản lực ném bom xuống một số làng mạc ở huyện Thanh Trì, Từ Liêm và ném 08 quả bom xuống thôn Yên Xá, xã Tân Triều. Cùng thời gian này chúng đã ném 06 quả bom xuống hợp tác xã Quỳnh Đô, xã Vĩnh Quỳnh, Thanh Trì...”¹⁰.

Qua các tư liệu trên ta như sống trong thời điểm lịch sử năm 1972, như được chứng kiến khung cảnh Hà Nội bị tàn phá bằng bom B52 của Mỹ.

2. Thiệt hại về người và cơ sở vật chất của Thủ đô Hà Nội

Giặc Mỹ leo thang bắn phá miền Bắc nhiều lần, giết hại Nhân dân dã man, phá hủy hoàn toàn nhiều cơ sở vật chất. Mỹ huy động lực lượng không quân rất lớn ngày đêm bắn phá Hà Nội, liên tục chửi bom đạn đánh phá Hà Nội có tính chất hủy diệt như: bom xuyên, bom hình cầu mảnh nhỏ cải tiến, bom điều khiển bằng tia laze, bom hơi, bom phá cỡ lớn và nhiều loại bom đạn tên lửa có điều khiển bằng điện tử, quang điện, tia laze để tăng độ chuẩn xác.

Với cuộc tập kích B52 vào Hà Nội - là trung tâm của miền Bắc, có nơi bị đánh phá tới 2 - 3 lần, như: Đống Đa, Hai Bà Trưng. Cứ sau mỗi trận bị thả bom, Nhân dân lại dựng tạm mái nhà để trú thân nhưng chỉ được một thời gian ngắn lại bị đánh phá.

Trận ném bom đầu tiên đã làm thiệt hại nhiều người và cơ sở vật chất, nhà cửa tan hoang, gia đình tan tác, người thì chết, người thì bị thương, người mất tích “... Loạt bom B52 đầu tiên ném xuống xã Uy Nỗ, Đông Anh làm thiệt hại gần trăm nóc nhà của hai xóm Đán Dị, Đán Mỗ. Nhà kho, nhà trẻ, lớp mẫu giáo không còn nhận ra dấu vết. Gia đình đồng chí Hoàng Đình Dị - Bí thư Đảng ủy xã bị trúng một quả bom cỡ lớn, đồng chí bị thương nặng, còn vợ và 4 con đều chết hết. Ông Trạch là công nhân cơ khí về hưu, vợ và 5 con cũng bị giết hại. Gia đình chị Hương có 2 người, chồng đi chiến đấu xa, có 1 con trai 2 tuổi và chị đang mang thai sắp sinh cũng bị bom Mỹ sát hại ngay cửa hầm...”¹¹.

Khu vực nào bị Mỹ thả bom thì khu vực ấy đều có người thiệt mạng, nhiều người bị thương mặc dù họ đã chuẩn bị nơi trú ẩn nhưng không tài nào chống chọi được với sức tàn phá của bom đạn “... máy bay B52 rải thảm ở huyện Gia Lâm và Đông Anh lúc 23 giờ 35 phút đã giết và làm bị thương hàng chục đồng bào. Gia đình ông Trần Văn Phúc có 6 người thì 3 người bị thương, còn 3 người chết, trong đó có một cháu nhỏ mới được 14 tháng tuổi. Hai vợ chồng ông Nguyễn Văn Ly và bà Nguyễn Thị The bị giết hại cùng 3 con lớn, nhà Ông còn lại 3 con nhỏ là cháu Nguyễn Văn Thanh 5 tuổi bị thương nặng, hai cháu sinh đôi mới đầu 1 tuổi bị ngất vì sức ép của bom đạn...”¹². Gia đình nào cũng có tiếng khóc ai oán, tiếng gào thét căm thù giặc Mỹ giết hại nhiều người dân vô tội. Có người chết trong khi đang lo cho cái chết của những người khác “... một người đang đào huyết chôn cất bà con mình lại bị bom giết ngay trên đồng ruộng...”¹³.

Không những bị thiệt hại về người mà hàng loạt các công trình, cơ sở vật chất bị hỏng nặng hoặc hỏng hoàn toàn “... lúc 0 giờ 30 phút ngày 19/12 vệt bom B52 thả xuống làm hỏng hoàn toàn ngôi trường cấp I của xã Uy Nỗ, bàn ghế học sinh gãy nát hết, phòng Nông nghiệp của xã bị sập đổ, ông chủ nhiệm hợp tác xã Cường Nỗ bị thương. Bà Nguyễn Thị Nguyên - Hội trưởng Hội Phụ nữ có đứa con trai duy nhất 11 tuổi cũng bị giết hại...”¹⁴.

“... Lúc 4 giờ 15 phút sáng ngày 19/12 một vệt bom nữa thả xuống đã giết chết vợ chồng anh Lý ngay tại căn hầm. Đồng bào tìm thấy xác bà Nguyễn Thị Nụ ngay trên giường trong tư thế của một người mẹ đang dang tay che chở cho hai con nhưng cả 3 mẹ con cũng không sống nổi vì những mảnh bom tàn bạo của Mỹ. Chị Thoa vợ anh Tụng vừa sinh con gái chưa kịp đặt tên, nghe tiếng bom nổ hai vợ chồng nằm choàng lên đưa con vừa mới sinh, em bé sống còn bố mẹ bị chết cùng với 2 đứa con lớn, một đứa lớp 1 và một đứa lớp 5...”¹⁵.

Ở khu vực ngoại thành, điển hình là thị trấn Gia Lâm, Thượng Cát, Gia Thụy... đặc

biệt là khu vực khối 5, khối 7 bom Mỹ đã phá huỷ nhiều nhà cửa của Nhân dân lao động “... lúc 4 giờ 20 phút sáng 19/12 Mỹ bắn phá bom B52 làm gia đình ông Vũ Tiến Đẩu bị tan nát, một lúc giết chết 4 con ông là Vũ Tiến Thuận, Vũ Thị Nhạ, Vũ Thị Nhận và đứa con út là Vũ Tiến Anh vẫn còn đang bú mẹ. Nhà bà Nguyễn Thị An ở tổ 1 khối I, thị trấn Gia Lâm bị phá hỏng trước đây, mới dựng lại, nay tiếp tục bị phá, hai cháu Nguyễn Thị Tâm 12 tuổi và Nguyễn Văn Lực 15 tuổi bị thương nặng...”¹⁶. Khắp nơi quanh khu vực Hà Nội đâu cũng thấy hoang vắng và điêu tàn. Mỹ ném bom cả ngày lẫn đêm, chúng dùng B52 oanh tạc Hà Nội, nhiều khu vực chỉ thấy toàn gạch vỡ, nhà đổ “... hồi 5 giờ 15 phút ngày 21/12, B52 rải thảm xuống khu lao động An Dương làm 135 người chết, 126 người bị thương, hơn 10 gia đình bị chết không còn một người nào. Không còn một ngôi nhà nào còn nguyên vẹn, có nhà bị bom Mỹ bốc đi hoàn toàn...”¹⁷.

“... lúc 3 giờ 15 phút ngày 22/12 chúng thả bom B52 phá hỏng hoàn toàn cơ sở nghiên cứu và chữa bệnh của Bệnh viện Bạch Mai, giết hại 28 người trong đó có 2 bác sỹ, 6 y tá và một số sinh viên của Trường Đại học Y đang thực tập và một số bệnh nhân đang chữa bệnh...”¹⁸.

Có thể nói, vụ ném bom B52 vào ngày 26/12 là vụ ném bom huỷ diệt với mức độ sát hại, tàn phá cao nhất ở trung tâm Hà Nội “... Bom Mỹ làm 215 người chết, 257 người bị thương, 543 ngôi nhà bị phá huỷ hoàn toàn, 1.200 ngôi nhà bị hỏng nặng...”¹⁹.

Đó là những con số tương đối chính xác, là hậu quả của sự phá hoại của Mỹ, chúng ta có thể hình dung “một quả bom rơi trúng ngôi Đình Tương Thuận khoét thành một hố sâu hoắm. Hàng chục quả bom khác dội vào các mái nhà phá sập từng cụm làm tốc mái, đổ tường, gạch/ngói/gỗ/tôn bít kín cả đường ngõ, giết và làm bị thương nhiều người, phần lớn là phụ nữ...”²⁰.

“... trưa ngày 27/12/1972 giặc Mỹ ném 8 quả bom xuống thôn Yên Xá, Xã Tân Triều đã san bằng 15 ngôi nhà, hỏng nát gần 1.000 ngôi

nhà khác, phá hỏng 1 ngôi trường cấp I và Đình làng xã. Cùng lúc ấy, B52 ném tiếp 6 quả bom xuống hợp tác xã Quỳnh Đô, Vĩnh Quỳnh, Thanh Trì làm hơn 50 nhà thuộc xóm 1 và xóm 2 bị sập, gần 100 ngôi nhà bị hư hỏng nặng, nhiều lợn gà bị chết, lương thực vung vãi...”²¹.

Theo tin chưa đầy đủ trong đợt này “... Mỹ giết và làm bị thương tổng số 2.579 người, trong đó có 1.318 người chết. Máy bay của Mỹ còn làm cho 8 Đại sứ quán các nước ở Hà Nội bị thiệt hại, như: Đại sứ quán Cộng hòa Dân chủ Đức Đức, Hung-ga-ri, Bun-ga-ri, Cu-ba, Ấn Độ, Cam-pu-chia, Ai Cập và An-ba-ni...”²².

Qua những dữ kiện lịch sử trên chúng ta có thể thấy thiệt hại nặng nề về người và cơ sở vật chất của Thủ đô Hà Nội dưới sự tàn phá khủng khiếp của Mỹ là rất lớn, khiến lòng căm thù của người dân sục sôi trước những đau thương, tổn thất mất mát đó.

3. Lòng căm thù, sự phẫn nộ của người dân Hà Nội và kết quả của trận chiến

Trước những tội ác giết người ghê rợn của Mỹ, Nhân dân Hà Nội khắc sâu căm thù sau những trận mưa bom B52 đã khiến nhà cửa đổ nát hoang tàn, mất người thân, tinh thần đau đớn, sục sôi căm hờn “... Một em nhỏ mặc áo màu xanh, đầu đội mũ quấn khăn tang, vai mang 1 túi sách đầy, tay dắt một em nhỏ. Thấy tôi hỏi thăm, em mím môi căm giận rồi thốt lên “Nó ác quá! Nó giết anh của em rồi. Anh em là Nguyễn Viết Trấn đang học lớp 9 trường cấp III Yên Hòa. Nhà em bị phá sập... Bên lũy tre làng tôi gặp một bà mẹ đầu quấn khăn tang đang kêu khóc thảm thiết và nguyện rửa tên gian ác đã giết hại gia đình bà...”²³.

Lúc này đây, đối với giặc Mỹ tất cả đồng bào vừa khinh bỉ, căm thù, Nhân dân ở khu Lao động An Dương đã từng đồng thanh “phải trả mối thù này!”. Tất cả Nhân dân quyết biến đau thương thành sức mạnh, cùng đồng bào cả nước quyết tâm đánh giặc Mỹ xâm lược. Quân và dân Hà Nội quyết tâm bảo vệ Thủ đô, dù trong hoàn cảnh nào, có khó khăn đến đâu thì bốn chữ “độc lập, tự do” cũng thôi thúc họ đấu tranh, bảo vệ Thủ đô,

bảo vệ đất nước. Càng căm thù bao nhiêu thì Nhân dân càng quyết chiến quyết thắng để quốc trong trận tập kích này, tình đoàn kết một lòng cứu nước trỗi dậy, tinh thần chiến đấu anh dũng của quân và dân Hà Nội đã đánh trả địch những đòn địch đáng ngay từ trận đầu và làm thất bại hoàn toàn cuộc tập kích B52 của Mỹ.

Tổng kết 12 ngày đêm, quân và dân Hà Nội đã bắn rơi 30 máy bay, trong đó có 23 máy bay B52 và 2 máy bay F111. Qua đó đã chứng minh được lòng quyết tâm của người dân Hà Nội nói riêng và người dân Việt Nam nói chung nêu cao tinh thần “Thà hy sinh tất cả chứ không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ”, “Không có gì quý hơn độc lập, tự do” (Hồ Chí Minh). Quân và dân Hà Nội đã đánh thắng giặc Mỹ, làm nên trận chiến thắng lịch sử “Hà Nội - Điện Biên Phủ trên không” □

Chú thích:

- 1, 5, 11, 13, 14, 15, 23. Báo Lao Động, ngày 21/12/1972.
- 2, 3, 4, 6, 12, 16. Việt Nam Thông tấn xã, ngày 19/12/1972.
- 7, 17. Báo Nhân Dân, ngày 08/01/1973.
- 8, 18. Việt Nam Thông tấn xã, ngày 22/12/1972.
9. Việt Nam Thông tấn xã, ngày 27/12/1972.
- 10, 20, 21. Báo Hà Nội mới, ngày 02/01/1973.
19. Bản tin của Việt Nam Thông tấn xã, ngày 28/12/1972.
22. Việt Nam Thông tấn xã, ngày 05/01/1973.

Tài liệu tham khảo:

1. Hồ sơ 8 năm chống chiến tranh phá hoại III, 1964 - 1972 (11 tập). Kho Tư liệu - Trung tâm Thông tin tư liệu - Đồ họa, Thông tấn xã Việt Nam.
2. Hồ sơ 8 năm chống chiến tranh phá hoại IV, 1964 - 1972 (10 tập). Kho Tư liệu - Trung tâm Thông tin tư liệu - Đồ họa, Thông tấn xã Việt Nam.
3. Hồ sơ Hà Nội - Điện Biên Phủ năm 1972.
4. Hồ sơ Tội ác giặc Mỹ đánh phá Hà Nội, Hải Phòng, Nam Hà 1966 - 1972.
5. Nghị định số 118/2017/NĐ-CP ngày 26/10/2017 của Chính phủ quy định về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Thông tấn xã Việt Nam.